

"Narodni list" infani ova-
koga četvrtak poslje pade.

Cena mu je na godinu
6 kruna, na seljaka 4 kruna,
pojedini broj 6 helera.

Za inoemstvo plaća se po-
sebica poštariina.

Nijedna uplata ne vrijedi ako
nije učinjena izravno upravi
lista.

Narodni list.

Za oglase plaća se 12 fil.
po redu, na više puta po
pogodbi.

Oglasi šljuz se na uređ-
ništvo lista.

Uredništvo i uprava lista
nalaze se u Voloskom.

Rukopisi ne se vraćaju. —
Nefrankirani listovi se ne
primaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Br. 7.

Volosko-Opatija, u četvrtak 18. februara 1904.

God. IV.

Svećenici u narodnoj borbi.

Bilo ih je, a ima ih i danas, koji tvrde, da se ne može dovesti u sklad javno djelovanje svećenika s njegovim uzvišenim zvanjem. Takovo je mišljenje kroz pogrešno. Stari zavjet nam daje nebrojenih dokaza, gdje su najveći proci čak i mačem u ruci radili oko izbavljenja svoga naroda. U početku kršćanske ere a i kasnije, nevoljnici se i sužnji dizali pod znakom križa na svoje tlačitelje. Protiv Saracena i drugih nevjernika, protiv divljih herda, dapače i protiv samih pokrštenih naroda dizali su rimski pape mač i vodili narod u boj za slobodu. A zašto bi se pak današnjem svećeniku branilo da i on stupi pod zastavu svoga naroda i da se s njime i za nj bori? Ili su danas odnošaji izmedju ljudi i ljudi takovi, da je u obće svaka pomoć svećenika suvišna? Posmotrimo ma i površno prilike u kojima se danas nahodi ljudstvo odmah ćemo uvidjeti, da se u bitnosti malo što izmijenilo na bolje, tek što su te prilike i ti odnošaji poprimali drugi oblik, ali u glavnome ljudi su još uvijek ljudi sa svim svojim strastima, manama i porocima. Još uvijek vriedi načelo, da velika riba malu jede — drugim riečima, da jači tlač slabijega, pa gdje se takova što pojavi, sveta je dužnost svećenika, da priskoči, da posreduje, da pomogne, da se, ako ustreba i sam bori za pravo i dobro slabijega. Svećenstvo samo za sebe nije zato tu, da se vrsta

u posebne stranke i u frakcije, koje će se zvati katolički centum, klerikalna stranka ili što takova. — Ne — daleko veća i dalekosežnija je zadaća svećenstva: dizati zastavu na obranu i zaštitu onoga, koji strada! Uzvišena i blagotvorna je ta zadaća, puno ozbiljnija i svetija od dangubnog pabirčenja po pjesmama pjesnika X-a ili Y-a, ne bi li se gdje ušlo u trag kakovoj nje-govoj ideji, koje nema u bibliji ili u kojoj drugoj svetoj knjizi.

To je odmah u početku našega narodnoga preporoda shvatio naš istarski, hrvatski svećenik. Razumio je on svoj poziv, svoju misiju, što ju ima u narodu i prema njoj se i ravnao u daljnjem svom djelovanju i nastojanju. Sav onaj skoro bih reko nadčovječji, titanski rad usred najžešće naše borbe, ležao je gotovo samo našim svećenicima na leđjima, a taj su teret oni nosili častno i dostojanstveno. Treba li, da navadamo imena? Ne, jer bi čitulja preduga bila, i to već tamo počam od nezaboravnoga Dobrile pa do najmladjeg našeg kapelana, koji je juče izišao iz sjemeništa i postavio se na obranu prava potlačenoga naroda.

Nezaboravne, neprelazne, silne su za narod zasluge našega istarskoga svećenstva, njega ide slava za najveći dio teškog mukom zadobivenih tekovina u ovo posljednjih 30, 40 godina.

Ali što je najljepše u svemu tomu jeste bez sumnje ona krajuja samo-

zataja, kojom su naši svećenici polazili u boj za narodna prava. Za sebe nisu oni ništa ni pitali ni tražili. Osobni i staleški probitici sve je to izčežavalo pred velebnom svrhom i ciljem narodnoga odkupljenja i spasa.

Tako je bilo nekoč. A danas?

Recimo odmah: Danas imademo mi u Istri svećenika, koji i sposobnostima i žarom i marom oko narodnoga osvještenja i spasa ne zaostaju ni malo za mnogim svojim predšastnicima. I novija poviest Istre može da zabilježi liepi broj svećenika, kojih žrtve stoje na visini uzvišenog cilja naše borbe. Ti svećenici su danas žešće no ikada proganjani, izloženi poniženju i zapostavljenju od strane samih crkvenih oblasti, koje su našoj ideji protivne i upravo neprijateljske.

Porečka biskupija obiluje takovim primjerima a u novije doba i naša: tršćansko-koparska. Čast i slava takovim svećenicima, koji tako visoko shvaćaju temelj kršćanske nauke: ljubav spram bližnjega svoga. Naš je narod u Istri iznemogli, pogaženi i od silnih rana na pola mrtvi patnik, a naš hrvatski svećenik je njegov brižni Samaritanac, on ga kriepi, on ga diže, on ga vraća životu. Težak je i trudan takov rad, na daleko teži i naporaniji od dangubnog pabirčenja po hrvatskim pjesmama i pripoviestima kao i od dosadnog i bezrazložnog, cjepidlačarskog naklapanja — zato i mi velimo: čast i hvala onim hrvatskim svećenicima u Istri, koji tako

krasno shvaćaju svoje visoko zvanje i svoj uzvišeni zadatak, što ga imadu u narodu.

Nego ima ih i mlakih — osobito u ovo naše novije doba.

Na žalost već se opažaju i posljedice te mlakoće i apatije. Mnogi mladi svećenik sustaje prije, nego li se daje na posao. Je li od straha, je li od malaksanja, obzira, štreberstva? Bit će svega po malo. Ta bolest zarazila i neke starije i uslied toga eto naš narodni ustroj nekuda zastaje — zastaje — zama!

Neka takovo stanje ne potraje dugo — za Boga, neka ne potraje. Nama u Istri predstoji još mnogo i mnogo rada. Veliko djelo oko narodnog odkupljenja i oslobodjenja još je u povojima. Svak je zvan da pomaže oko njegovoga izpunjenja — svećenik pako u prvome redu.

Mladi svećenici Istre! prenite se i vi, prosliedite velebno djelo vaših dičnih predšastnika, uhvatite se u jedno kolo s onima, koji i danas požrtvovno rade na polju narodnome, ne plašite se ni progona, ni zapostavljanja, ni poniženja — svega je toga bilo u redovima vašega častnoga stališa tamo čak od vremena sv. Petra apostola.

Prenite se! u teške ove dane, u mučne čase velike i strašne kušnje zove vas narod, da mu budete, što su mu svećenici nekoč bili, i zemlja vas ova zove — liepa a nešetna zemlja, gdje ste se rodili i uzrasli. Prenite se,

Podlistak.

Tko je prvi pekao rakiju.

Narodna pripoviest.

Ruski napisao Lav Nikolajevič grof Tolstoj.
Pohrvatilo: Frana.

Izašao biedni seljak orati bez zajutraka i uzeo se sobom od kuće okrajak hljeba. Prevratno seljak drvo, odvezao kvake, metnuo ih pod grm, a na njih položio okrajak hljeba i pokrio ga kaputom. Umorio se konj i ogledao seljak. Zatakno seljak drvo, odpregao konja, pustio ga da pase, a sam je otišao k svojem kaputu da objeduje. Uzdignuo seljak kaput — nema okrajka. Iškao i škao seljak, prevratio kaputom i tresao s njim — nema okrajka. Začudio se seljak. Doista čudnovato! Nikoga nije vidio, a ipak je netko odnesao okrajak.

To vam je vražić, dok je seljak orao, ukrado okrajak i posjeo se iza grma, da sluša kako će seljak kleti, i njega, vraga, spominjati. Zatažio seljak: — Nu, da, govori, neću umrijeti od gladi; onomu, koji je hljeb odnesao, bilo je svakako od potrebe. Neka mu bude! Na zdravlje!

I otišao seljak k zdencu, napio se vode,

odahnuo, primio konja, zapregao i stao iz nova orati. Smutio se vražić, što nije naveo seljaka na grijeh i otišao u pakao k poglavici djavolskomu i pripovijedao mu, kako je on odnesao seljaku okrajak, a seljak u mjesto toga, da bi zakleo, kazao: „na zdravlje!“ Razardi se poglavica djavolski: — Ako je, govori, seljak bio u toj stvari pametniji od tebe, sam si kriv, što ga nisi znao nadmudriti. Slabo će, govori, biti, ako se seljaci a za njima i babe tako nanče: nam neće onda biti moguće ni živjeti. Toga ne smije, da bude više! Nosi se, govori, i zasluži seljak okrajak! Ako ti, od sada na tri godine, ne nadmudriš seljaka, u blagoslovljenoj ću te vodi okupati.

Pobojao se vražić blagoslovljene vode, utekao na zemlju, stao razmišljavati, kako da zasluži svoja krivnja. Mislio, mislio i izmislio. Pretvori se vražić u dobrog čovjeka i otišao siromašnome seljaku za slugu. I naučio on seljaka za suboga ljeta sijati žito u modvarnoj zemlji. Drugim seljacima sve sunce izgorjelo, a biednom seljaku uzraslo gusta, visoko, bogato i liepo žito. Proživio seljak do novoga, a ostalo mu još mnogo žita staroga. Druge godine naučio sluga seljaka, da posije žito u gorama. I nastalo kišovito ljeto. Ljudem se žito povalilo, sa-

gnjilo, klasje prazno, a u seljaka urodilo žito u gorah, da se sve lomilo. Seljaku preostade jošte više suvišnoga žita. I ne znađe seljak što da s njim čini.

I naučio sluga seljaka, da sgrjeđi žito, da ga pali i peče rakiju. Napekao seljak rakije; začeo sam piti i druge napajati. Dodje vražić k poglavici i stade se hvaliti, da je zaslužio okrajak. Otišao poglavica da vidi.

Dodje seljaku, vidi, — pozvao seljak bogataše i s rakijom ih gosti. Nosi gospodarica rakiju gostima. Jedva počela oko gostova hoditi, spotakla se o stol, i prolila čašu. Razardi se seljak, izpsuje ženu: Iš, govori, vražja beno, zar su to pomije? Što ti, šepnja stara, tako dobru kapljicu na zemlju liješ?

Trknuo vražić poglavica laktom. Pazi, govori, kako on sada ne žali okrajka.

Izpsovao gospodar ženu, stao sam gostove slušiti. Nadodje s djela siromašan seljak nepozvan, pozdravi, sjedne i vidi: ljudi piju rakiju — proljetelo se i njemu, da od utrudjenosti izpije kapljicu. Sjedi i sjedi, guta i guta slinu — ne nosi njemu gospodar, već samo za sebe mrulje: — Zar da ja za svih vas pripravljam rakiju!

Svidilo se i to poglavici djavolskom. A vražić se hvali: Čekaj, čekaj, što će još sve biti!

Izpiji bogati seljaci, izpio i gospodar; stali oni jedan drugomu laskati, jedan drugoga hvaliti i medene, sladke rieči govoriti. Poslušao, poslušao poglavica, pohvalio i to. Ako, govori, postanu od tog pica tako liščasti, da zašnu jedan drugoga varati — onda ih doskora sve imamo u naših pandžah.

Čekaj, govori vražić, što će biti dalje; pusti samo da izpiju još jednu čašu. Sada oni kao lisice hoće da jedan drugoga obmame, ali gledaj, ovaj čas postat će kao biesni vukovi.

Izpiji seljaci i drugu čašu, njihova rieč počela biti jača, krepčija, glasnija. Mjesto medenih rieči, stali se srditi, jedan drugoga psovati, počeli se tući, izprebijali jedan drugomu nosove. Umješao se u tučnjavu i gospodar. Nalupali i njega.

Pogledao poglavica, te mu se i to svidjelo. — To je, reče, liepo, vrlo liepo!

A vražić govori: — Čekaj, čekaj, što će još biti, samo neka i treću čašu izpiju. Sad su biesni kao vuci, ali neka samo još jednom gucnu, i postati će odmah kao svinje.

Izpiji seljaci i treću čašu. Preobrazili

radite oko izpunjenja naših neslomivih i vječitih ideala, te pomozite i vi pomaknuti našu svetu stvar napried, napried! Prenite se, — obazrite se pogledom na nekoliko godine natrag, sjetite se muka, pregaranja, progona onih, koji su tu bili, trpjeli i radili prije vas, sjetite se velikoga našega biskupa Dobrile i njegova Bogom blagoslovljena rada! Prenite se — i Njegova sjena vas zove!

Budimo ljudi.

Svaki pametan čovek zna, da v Istre žive Hrvati, Slovenci i Talijani. Osim tega živi v Istre nekoliko tisuć Nemač, ki su se pred malo let zaradi svoje koristi naselili v Pal i Opatiju. Od svih ljudi, ki v Istre prebivaju najviše je onih, ki priznavaju da su po narodnosti, po jeziku Hrvati i Slovenci. I ovi kako i Talijani su Istrani, jerbo jedini i drugi bivaju v Istre, samo ča se razlikuju po narodnosti (nasionu) i jeziku; jedni su najme po rodu i jeziku istarski Hrvati i Slovenci a drugi su istarski Talijani, isto tako kako su na primer va Tirolu tirolski Nemci i tirolski Talijani a jedni i drugi su Tirolci jerbo bivaju va Tirolu. Povedeli smo ovoliko radi onih naših ljudi, ki se pušćaju od svakakoveh razbojnik i prevaranti za nos peljat, da mi v Istre nismo ni Talijani ni Hrvati nego Istrani. To je jedna uprav bedasta laž jerbo svaki, ki ni baš do kraja zalupan mora znat, da Istra je samo provincija a ne posebna narodnost ili nacijon. Za svem tem je puno priprosteih ljudi, ki tako bedastem lažim veruju pak na sva usta kriču: „mi nismo ni Talijani ni Hrvati nego mi smo Istrani!“

Na našu veliku sramotu moramo priznat, da se takove bedastoće ne čuju ni od najpriprostijega ni najbedastejega kmeta va srednoj i zapadnoj Istre, nego samo vavek od ljudi va Liburnije, od ljudi, ki su tako rekuć, obašli pol sveta. Va srednoj i zapadnoj Istre skoro svaki i najpriprostiji kmet zna, da je on po narodnosti al Hrvat-Slovenac al Talijan. Va pravoj Liburnije (politički kotar Volosko) ni pravo za pravo niti jednega pravega Talijana po rodu i jeziku ako se zame ča ono nekoliko doklacenih Talijani, ki su ovamo prišli goli, gladni i boski za dobitkom. Vendar već skoro dvajset let borimo se va Liburnije proti istarskoj, talijanskoj stranke, koja sve moguće čini, da i Liburniju potalijanski. Kako je to moguće pitat čete, ta svi znamo, da va Liburnije ni ni jednega pravega Talijana?

se sasvim. Mrmlju, viču, sami ne znaju što i jedan drugoga ne slušaju. Počeli se razilaziti — tko sam, tko po dvoje, tko po troje: povallili se svi po ulicama. Izašao i gospodar, da prati gostove, pao nosom u baru, zamazao se sav, leži kao divlja svinja, grokće. Jošte više svidjelo se to poglavici.

— Na, reče, liepo si piće izmislilo, zaslužio si okrajak hljeba. Kaži ti meni, reče, kako si učinio to piće? Ne drugačije, nego da si nij pustio lističje krvi. Po njoj je seljak postao lukav kao lisica. A na to vučje krvi: po njoj postao biesan kao vuk. A na koncu, metnno si svakako svinjske krvi: po njoj postao kao svinja.

— Ne, reče vrazil, ja nisam tako činio. Ja sam mu samo to učinio, da mu je urodilo suviše žita. Ona zverska krv živi vazda u njem, ali se ne miče, kad urodi malko žita. Tada ne žali on ni posljednjeg okrajka; a čim mu je preostalo odviše žita, stao razmišljavati, kako da se proveseli. I ja ga naučih veselju — piti rakiju. A kako je on iz dara Božjega počeo piti rakiju samo radi svojeg veselja, probudila se u njem i lističja, i vučja i svinjska krv. Sada čim bude rakiju pio, postati će vazda kao zvier. Poglavice djavolski pohvali vrazil, oprosti njegovu prijašnju krivnju glede okrajka hljeba i postavi ga kod sebe među starije djavole.

Tako je to: imamo va Liburnije na primer va Mošenicah, Lovrane, Opatije, Voloskem, va Kastavšćine ljudi, ki jako dobro znaju, da nisu ni ne moru bit Talijani ali vendar radi svoje priproščine ili radi svojga interesa hitaju svoj rod i jezik pod noge, pak se pajdaše s Talijani i drugimi forešti i njim pomažu vlastitu braću svoju proganjat i zatirat. Najbolje se to vidi va obćine Volosko-Opatija. Va ovoj obćine ni niti jednega domaćega čoveka, ki bi mogal pred svetom priznat, da je Talijan ale ča drugo. Upravu ili administraciju va toj obćine imaju već od 1894. leta v rukah domaći ljudi, ki pripoznaju, da su po rodu i jeziku istarski Hrvati. Proti njihovoj upravi ili administraciji ni i ne more bit niti najmanjega pravednoga prigovora, jerbo gledaju svi više na korist obćine nego na svoju vlastitu. — Ipak ča vidimo? Svaki put kad se ima birat novo obćinsko zastupstvo ili nova repräsentanca, svaki put kad su novi obćinski izbori, svaki put se proti tem pravem domaćem sinom digne cela vojska domaćih ljudi, ki se slože s par privandraneh Talijani i nekoliko gladneh Nemci, ki bi hteli na svaki način, da se naša obćina iztrgne iz ruk domaćeh ljudi i zvuči tudjincem ili fureštom na propast svih domorodac. Zaš to? pitat će pametni ljudi? Za to, zač naši nam protivni domaći ljudi, ča se složit makar i s paklenskim vragom, samo da svoju vlastitu braću, ka nisu zatajila svojga hrvatskoga roda i jezika šundraju. Puli tega ne promišljaju ti nesrećni ljudi, da ako budu jedanput domaći Hrvati, ki su sada va obćine iz iste odpravljani, da ča za vavek prestat za povedat va našoj obćine domaći ljudi i da ča tako ako šundraju Hrvate šundrati i same sebe. To jako dobro znaju i naši domaći Mangia-Croati (Hrvatodožeri) i privandrani Talijani ali malo mare tako, samo da domaći Hrvati propadnu. Prilikom zadnjih obćinskih izbori na Voloskem bili su se neki tako zvani Talijani, na čelu njim Dr. Constantini, združili s nekojimi Nemci, da bi stiralai domaće ljude z obćine. Jedan pametan Talijan, nastanjen na Voloskem, rekal je puli te prilike Dr. Constantinu: Ma, dragi doktore, ča bimo se mi toliko mučili, da stiram z obćine domaće Hrvate, ako nam imaju na mesto njih zapovedat tuji Nemci? A Constantini da je na to rekal: „Neka zapoveda makar Turčin samo ne Hrvat“. To vam je vidite politika istarskeh Talijani! Neka zapoveda makar vrag, neka propade sve, samo da ne budu domaći ljudi va svojoj kuće gospodari. Nego mi se ne čudimo Dr. Constantiniju, ki ni ovde puli nas ni rojen ni uzgojen, ni ki nima ni mrveljubaviza ovu našu zemlju na koj smo mi rođeni i uzgojeni i va koj su zakopani naši stariji, nego se čudimo nekom domaćem ljudem, ki još i danas govore, da neka slobodno zapovedaju va našoj obćine furešti zač da su furešti donesli ovamo dobitak. Oh siromasi duhom! Furešti su prišli ovamo k nam samo radi svojega dobitka, da se gladni najeda, žejni napiju a goli obuču; ovde puli nas su se i najili i napili i obukli a mi povrh toga neka postanemo njihovih hlapci neka njim zručimo sve pak da budemo va svojoj kuće tudji sluge? Crna pamet! Ljudi božji! nemojte tako bedasto računat, da vam se celi svet ne ruga. Budite ljudi! Ako i nečete nikako, da budete Hrvati, združite se svedjedo svi z domaćim ljudim makar oni sebe i nazivaju Hrvati, da tako obranite ovu našu lepu i dragu zemlju od tudjinske vlasti, kja gre samo za tem, da nas pokopa i Hrvate i Nehrivate.

Ča je novoga po svete?

Austrija. Puno se va zadnje vreme govori o tom, da Austrija misli još ovoga proljeća s vojskom va Macedoniju i okupirat Solunac. Prema temu imali bimo do mala i mi vojsku. Va Beče pišu, da to ni istina, ali moglo bi svega bit. Videt čemo. Nego, pitamo mi, s kakovom će vojskom Austrija tamo dole? Va Magjarsko se ni još obavila

leva ni za prošlo leto. Vojnicu su oslovoljeni, zač već služe skoro pet mjeseci više nego bi trebalo. Ne znamo, ako bi se baš puno moglo opraviti s tako nezadovoljnom vojskom.

Za parlament se niš pravo ne čuje, kada će ga opet opret. Trebada do mala, zač će trebati vladi glasovat soldati za leto 1904. Ale zato su otvorene obe delegacije i austrijska i ugaraka, i drže svoje sjednice bez važnosti i interesa.

Englezka. Rusko-Japanski rat, kega su svojem spletkarenjem prouzročili Inglezi, ne da mira tem gradnem krvnikom tudje slobode. Čuje se naime, da i Englezka mobilizuje svoju flotu, i da čeka, kako bi se i ona zmešala va vojsku proti Rusom.

Francoska. Predsjednik Loubet obećal je, da će povratit vizitu talijanskom kralju i kraljici va Rime, na dan 23. aprila o. g. Nego ako bi Rusi va Azije ostavila bojna sreća, onda bi predsjednik odgodil svoje putovanje.

Drugačije va celoj se Franceskoj čuju glasi najljepšeh simpatije i bratske ljubavi prema Rusom i svi njim žele najbolju sreću proti Japanecim. Jedini socialisti se drže po strane — socialisti plaćeni od židova.

Balkan. Na Balkanu je počelo opet vret. Pišu novine, da su se Arnauti počeli na novo buniti. I Macedonci, Srbi i Bugari se miču. Krv se dan na dan proljeva, sela i gradovi se pale — sve same strahote. Iz Srbije pak a osobito iz Bugarske puntaju se ustabi (revolucionarci) na odpor proti Turčinu. Rusija je pak dala razumjeti Bugarakoj, da bi ona svaki pokušaj, da se na Balkanu mir naruši, smatrala, kako neprijateljski čin proti njoj — Rusiji.

Rusija i Japan. Velika nas daljina deli od mesta, kade se tuku Rusi i Japanci, tako da se i slabo ča zna od te vojske. Istina, novine su pune svakakoveh potankosti od te vojske, ale sve su ove vesti va najvećem dele izmišljene, lažne. Izmišljaju jih pak Inglezi i nemški i talijanski židovi, keh je Rusija, kako je poznato, zderala, da joj ne izišu naroda. I još je neč, ča brani; da ne moremo znat pravu istinu, kako se ono dole mota. Japanci naime, neće da kažu svetu istinu. Oni ne pušćaju k sebe nikakoveh korešpondenti, ne pušćaju nikakoveh telegramm, va keh se govori o kakovoj njihovoj batosti. Oni hoće, da svet, a osobito strašljivi Kinezi misle, da su oni pobjednici i da njim gre sve dobro a Rusn sve slabo, ne bi li tako namamili Kineze, da njim i oni pomoru.

Nego za sreću s ruske se strane niš ne taji. Rusi javljaju otvoreno sve ča im se dogodi. Od njih znamo, da su neki njihovi brodovi doistine pretrepeli škoda, ali da su to i Japanci sa svoje strane slano platili. Evo ča se do sada zna o toj vojsci.

Kako je poznato, Japanci su, kako pravi barbari napali na Port Arthur prvo nego je bila navješćena vojska. Bilo je to u noći od 8. i 9. ovoga mjeseca.

Tu su više manje bila oštećena tri raska broda, ali su zato i Japanci počutili dosti jača od ruskeh kanuni. Tu su pred port Arturom, izgubili Japanci jedan veli brod, jedan inkrociator ostal njim je jako oštećen a jedna kanoniera njim je šla na dno, dočim su drugu kanonieru na pol potopljenu Rusi izveli va porat. To sve javlja englezkemu Rusom neprijateljskemu foju „Daily Mail“ njegov dopisnik, ki je bil prisutan kod toja boja. Zatim su Rusi potopili dva druga japanska broda, na keh je bilo 80 ljudi, ki su se svi zgubili. Službeno se pak javlja ovo: Japanci su izkrcali 600 vojnika kod Talienvana. Od teh 600 ljudi su ruski Korziki ubili 400. I kod Nuičvanga su Japanci izkrcali nekoliko vojske. Rusi su ih s početka pustili va mire, onputa su na njih navalili i dobro ih potukli. Inglezi su ovi dni javili, da su Japanci digli tri ruska broda va znak. Tu lažnu vjest je medjutim demontirala i sama vlada u Tokio, ki je glavni grad Japona. Sve ostale vjesti o tobožnjih pobjedah Japona, kao i ona o razorenju sibirake železnice, izmišljene su, i mi se samo čudimo onim zapućenim bedakom, ki veruju ča njim Abrej pišu kroz „Piccolo“ i „Bilancija“.

Nadamo se, da čemo do osam dan moć

javit našim čitateljem kakovu veselo vjest od daleka istoka, a među tim završimo [za danas a poklikom: Bog neka čuva našu silnu i jaku braću ruske Slavene! Hurra!]

Dopisi.

Iz Roča nam pišu: Buduć da je ispod moje časti poslat „Našoj pravoj slogi“ izpravak radi dopisa iz Pazina u broju od 6. veljače t. g. br. 5 i jer znam dobro, da naši komunisti niš ne veruju tomu dopisu, ma da bude puk znao drugud po svetu, kako zaju naši protivnici lagat, izjavljamo ovde sledeće:

Istina je, da impiegati podeštarije pazincke su dobajali ovamo, ali nije istina, da su dobajali naši neznanosti, nego radi neznanosti od prvih, ki su bili u podeštarije, ki su držali i pustili podeštariju u takovom dižordinu, da je bilo ne moguće, da je stavi jedan sam čovek u red, to more svjedotit i c. kr. kapetanat, kateri je posal svojega oficijala od evidencii, da pomoru stavit golđački referat u ordin, zač je bil vas zapušćen, pak i sama Junta sa svojim oficijalom gosp. Bradičin mora svjedotit, da radi dižordina trpija naši komunisti kakov milijar škoda. Dosta kazat, da je došlo komunisti u oficij, ki su se izjavili, da imaju dat komunu a ni nigder napisano, da imaju dat.

Zato prišli smo bili, da pozovemo kakovega impiegata komunskega, da pomoru stavit oficij u ordin zač da bi bili prvi, ki su bili pozvali jednoga ki se razume u komunski posli, nego ča su pozivali mojega suseda, bi bil segurno naš komun bolje napredoval.

Opozovujem protivnike naše narodnosti, da neka govore samo istinu, jer drugačije će im se ponest kako i gosp. Viktonju Scali.

Ako ima koji ča proti tomu, da ni istina, neka me traži, prost sam mu dokazat, da je sve istina.

Domaće vjesti.

Pastirski list presvetooga biskupa trčanskeko-koparskoga. Kao svako leto pred korizmom tako je i ovo leto naš presvetli biskup posal vernikom svoje biskupije korizmenom poslanicu, koja se je prošle nedelje poku prošlata va crkve. Nas zanima ona točka te spomenice, va kojoj presvetli biskup pozivlje kršćane, da se svaki mora pokoravati papinoj zapovjedji, p. e. bila ona proti njegovim željam, jer papa da je naš višeg stanovišta, što je na korist vjernika. Zato ako sv. otac n. pr. glede bogoslužja kao zakonodavac mjesto starih običaja naredi stalne propise, mora svaki katolik posve ozbiljno i kao poslušno dike učiniti sve, da ti prepisi stupa u kripnost. Razumete kako to šiba? To će reć: ako bude svete stolica, da zadovolji talijanske čifate i nemške laterane, naredila, da se ima naš starinski jezik strit iz svih crkav i da se va svih našeh crkav mora čit samo latinski jezik, onda čemo morat svi mućat i stisnut s pleći pak počet molit Boga u jeziku koga ne razumimo. Posluh je dođuše lepa i sveta stvar ali pitamo, ča smo samo mi Slaveni dužni poslušat naredbe svete stolice a drugi narodi, a talijanski i nemški duhovnici ne? Pred stotine i stotine let su sveti otcii pape, priznavajuć velike zasluge hrvatskega naroda za svetu našu kršćansku veru, naredili i pismom osegurali, da imaju Hrvati za sva vremena doč bude veika i sveta pravo, služiti se va svokeh crkvah za sve službe božje i molitve svojem staroslavinskem jezikom.

I to su stalni propisi. Pak ča vidimo? Vidimo, da talijanski i nemški biskupi i svećenici od prvoga početka pak sve do dana današnjega na sve moguće načine delaju na tem, da se ti „stalni propisi“ glede staroslavenskoga bogoslužja promena i Hrvatom uzme ta stara pravica. Malo po malo se je naš jezik poteral iz velega broja naših crkva i mi smo sve to kako krotki janjet trpeli. Dali čemo i na buduće bit tako krotki to je pak drugo pitanje.

Vjenčanje. U četvrtak, dan 10. t. mj. vjenčao se naš domorodac gospodin Vinko Kinkela od Vjekoslava iz Dol. Rakavca sa dražestom gospođicom Angjelijom Gombaš iz Matavana blizu Divača. Čestitamo, želeći, da bude srećno i baročito!

Krv nije vođa. „La Vera Roma“, rimski nedjeljni list, opisivajući nevolju svoga naroda, piše sljedeće: Napredujući novovjerna prosvjeta, napreduje također očita bieda i glad naroda odkupljenih — dei popoli redenti. Biedni narod, koji nema krova, da se zakloni i kruha da utaji glad, ne lažimlje se u obzir, najz se ne miali. Triemovi uzduž dugackoga Tevera, stepenice crkava; izdubci učinjeni od starodrevnih stiona, pretvaraju se svaku noć u spavalista, gdje se zaklanjaju cijele obitelji s nejakom, odraptom i gladnom dječicom — prava slika magjarskih cigana.

Talijanski gospari ne misle na biedni narod, a zašto? Jer su ga ujediniili. Njima je deveta do njegova blagostanja. Sada im drugie ideje, drugi ciljevi, ciljevi živinski. Na mjesto, da doskoče nevolji saziviljujući skupštine, oni ih sazivilju za druge svrhe, za svrhe brutalne, najme, da potalijanče Hrvatsko-Slovenski narod Istre, Dalmacije itd.

Rastu im zabunice za Jadranskim morem!

Već se prošle godine čitalo po talijanskim novinah, da je društvo Dante Alighieri odlučilo sklopiti zajam od 10 milijuna lira za potalijančenje Jadranskih obala.

Eto što čine gospoda Talijanci; svoje zapuštaju a Hrvate i Slovence hoće pošto po to, da odnarađe; nije li to barbarizam?

Pod krinkom slavnoga i glasovitoga Dantea, krije se velika krabulja framesunstva — a to tvrde i drugi talijanski listovi — koja podpomaže zloretnu Lega Nazionale, podpomaže zavedena mladež a osobito onu koja se posvećuje svećeničkom stališu, koje dakle čudo, da mlado arvećenstvo Istre stoji u koln liberalnom? Koje čudo, da tako zvani Reformatori, pod krinkom svetosti gaze i bacaju naše Svetinje, psuju i grde naše sv. Apostole Cirila i Metoda, te hoće pošto po to, da nam polatine crkvene obrede i na taj način, da iztrgnu vjeru pobožnomu puku, tu jedinu ntjehu?

Iredentistički bezobrazluk došao je do vrh glave, on se pokazuje u svakoj upravi, koji svjetovnoj, toli crkvenoj.

O zavedeni brate Istranine! Baci koprena s očiju, pomoli se Gospodu Bogu, da te provišteli! Baci pogled na Italiju i promotvi stanje biednoga naroda, pa ćeš uviditi, da ti tvoja istokrvna braća ne želi zlo, a tvoji istokrvni zastupnici da te gledaju spasiti. Talijanski kapurioni obećavaju ti zlatne kule, jer imaju potrebu od tebe, sutra kad te ne budu trebali, biti će ti kao i biednom puku poluotoka Apeninskoga.

Rodoljub.

„Lega Nazionale“ u Dalmaciji. Pišu „Novom listu“: Kad čovjek čita izvješće godišnje skupštine dalmatinskog odsjeka „Lega Nazionale“, ne može, da se otme nekojim uporedjenjima, koja ga napanuju velikom boli rad naše neviesti i apatiije. Pomislite, da se je u Dalmaciji — gdje su ona obilgatna 3% osoba, koje talijanski govore! — prošle godine 1903. sabralo za „Legu Nazionale“ ništa manje nego 31.010,35 kruna (prekolani sabralo se 30.126 kruna). Ova godina pak obećaje, da će nadjačati prošlu. U svakom gradu, gdje ima šaćica talijanaša, priredjuju se u „legine“ svrhe plesovi, i kojim uspjehom! U Dubrovniku se je utjero 2350 K., u Splitu kakovih 6000 K., u Šibeniku 3000 K. a zadarski ples, koji će biti u nedjelju, premažit će, po običaju, sve ove. Priredjuje se na tom plesu sjajna ltrija umjetničkih djela, koja poslaše na dar prvi umjetnici susjedne Italije. Bili Hrvati našli takova rodoljubnog odziva kod svojih umjetnika? Teško, a nije se tome ni čuditi, kad se uvaži, da i narod slabo mari za svoje umjetnike... Negro ostavimo to na stranu i zamislimo se u kobne posljedice „legina“ djelovanja po naš narodni individualizam. Što ni radimo, da surbijemo razorni upliv „Legu“? Današ, kad nema više onih stranačke napetosti, puštamo, neka nam „Legu“

slobodno razmarodjuje djecu. Ta i onako je sve isto. Ne bismo se začudili, da ove godine i koji naš „rodoljub“ (o „nerodoljubima“ i nekoju mladim činovnicima, osobito u političkoj struci, ne treba ni govoriti!) položi koju krunicu na Dantovo žrtvenik. „Lega“ mirno provodi svoj posao. Ovdje prietajom, ondje mitom, sad nabavom knjiga, sad nabavom odjele, dječjim vrtovima, itd. primamljuje nekaku hrvatsku djecu, da od njih stvara izrode. A mi? Mi se osjeđamo slabi, da ista proti tomu poduzememo. Mi ne možemo niti da naberemo par hiljada kruna za družbu Cirila i Metoda ili za društvo siromašnih djaka u Zadru. Molim te — upitaš prijatelja — daj jedan krunu za družbu. — Koga vruga, odgovorit će on sigurno, uvijek zanovetlaš! Nemam. Zar će moja kruna „spasiti Hrvatsku“? itd. itd. U istinu, to je vrlo žalostno.

Hrvatsko akademsko društvo „Zvonimir“ u Beču priredilo je dne 12. veljače 1904. komers i domaća zabavu u slavu Dra. Franje Račkoga, prigodom 10-godišnjice njegove smrti. Oba djela krasnoga programa su sjajno uspjela.

Nadalje isto nam društvo javlja, da se je na izvanrednoj glavnoj skupštini ovako odbor konstituirao: Predsjednik: cand. phil. S. Alfrjević, Podpredsjednik: stud. ing. A. Stuparić, Tajnik I.: stud. phil. B. Cvjetković, Tajnik II.: stud. phil. F. Fancev, Blagajnik: phil. iur. F. Grims, Kuzničar: stud. phil. J. Giacini, Gospodar: stud. phil. N. Milačić, Novinar: stud. phil. V. Grzinač, Odborski zamjenici: phil. agr. J. Ribarić, phil. ing. S. Vidnar, Revizori: stud. phil. S. Alagić, stud. phil. H. Hadžić, stud. phil. I. Dorčić. Želimo vrloj našoj mladeži što ljepši napredak!

Nova kruna na Reki. Naš domorodac gosp. Frane Korić-Jarović iz Veprinca otvoril je na Reki, Via Romai br. 6, novu „Medjunarodnu gostionu“. Poznavajuć gosp. Korića kako čestitega čoveka, moremo mirne duše preporučiti njegovu krcnu svim našim ljudem, ki zalaze na Reku. Svoj k svome!

Talijanska universa va Gorice. Kako je poznato, imaju Talijanci Austrije na universe va Inomesta (Innsbruck-u) talijanske profesora, koji njim tumače talijanski. Talijanski su študenti ponašali se u Innsbrucku kako da su va Rime, provocirali su Nemce dan na dan a ovi su se štuflali pak su jednoga lepega dneva lanjsko leto Talijane narom-pali. Sada su Talijani počeli kričati, kako pas kada mu na rep stanete, i zahtevat, da njim se da va Trate jedna čisto talijanska universa. Naša slavna vlada, koja Talijanom učini sve po volje, njim je tu universu obećala samo se nada pita, kamo će ja postaviti, Talijani bi hteli va Trst a vlada se toga boji zae da bi universa va Trstu bila pravo gojzdo irredenta. Čini se, da će se vlada odlučiti učiniti talijansku universu va „slovenskoj“ Gorice. To će bit Slovincem plača za njihovu previeliku lojalnost. Rimska „Tribuna“ piše, da se je vlada odlučila za Goricu usled saveta namestnika Gobss, ki je radi irredente proti tomu, da se talijansku universu smesti va Trst.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru poslao je ravnateljstvu družbe gosp. Petar Vlasčić iz Nove Vasi kraj Poreča K. 20 (dvadeset sakupljenih među tamošnjemi rodoljubi u ime dobručke.) Od gosp. J. Metela de Gekler iz Jastrebarskoga primili smo K. 6 sakupljenih za družbu na predlog gosp. Artura Gervaisa u prijateljskom društvu. Živili!

Iz Kastva doznali smo, da je od tamo, kako se pogovara, neka vlačuha Gapit-Banica tajno odpegljala na Rieku jednu malicu od 15 godina. Ta malica bila je na Rieci nekoliko dana, pak se je najzada doma povratila u groznom nervoznom stanju, a čini se i pomućene pameti.

Akoprem ta nesrećna mala neće reći što je delala to vrijeme na Rieci, svakomu je to očit, kada znače, tko ju je odpeglao i kakova se kući povratila.

Mi zato pozivamo oblasti u ime humanitarnosti i javnoga morala, da ovu stvar daju točno ispitati, pak ako je zbilja onolishimrvi od „Banice“ činila malicu un-

aređiti, da se proti njoj najstrožije postupi. Pozivamo opat naše ljude po Kastavčini, da paze na svoju žensku decu, a „Banica“ da s metlom odđeraju od svoje kuće. Rado bi opet doznati, ako je još kada koja malica iz Kastavčine izginala. Zato molimo naše tamošnje čitatelje, da nam to javu. Ili barem ako je još koji takov slučaj, neka ga prijave žandarmeriji. Tako će se jedino moć stupiti na njezine nečiste prste.

Staojca na Matuljih. Vi ste u jednom od zadnjih brojeva žigosali punim pravom upravu južne željeznice, što nije još nadkrila postaju u Matuljih. To je dakako škandal. Al škandal nad škandalu je pak ona cesta, što pelje od kuće Sinčića do štačije. Na toj blaženoj cesti nikad pravoga prolaza. Po ljeti gaziš prašinu od gležanja, a prodje li onuda kakova kočija, eto te biela kao mlinar. Po zimi pak mastiš blato do koljena, pak se čutiš sretnimi i u blatu, samo da te kakva kočija ne pobrati sa — zidarom. A valja znati, da ta cesta služi cijeloj gornjoj Kastavčini. Ako se ne varam, ved sam bio o ovoj cesti nešto pisao u „Narodnom listu“. Ondje sam spomenuo, što je također obća želja, da se učini uz cestu pločnik, kada bi pješaci prolazili. To bi bila lahko izvela uprava željeznice, kad bi se bila samo malo pomaknula u svoj posjed. Nego što je učinila? Svoj posjed zaokružila je novim zidom, ondje gdje je imao biti pločnik, pak kao da je hčela reći: cesta je dobra! Gospoda idu kočijom, a za „marvu“ nije me briga. Ovakvo može postupati samo naduti švaba, kojemu nije stalo do udobnosti putnika, već do njegova novca. Sramota!

Mi smo sjegnari da i u Honolulu bila bi ona cesta bolje uređena. Škandal!

Za obitelji nastradalih na „Kleku“ i „Petofšu“, kupe se na Rieci mlodari. I mi sa svoje strane postavljamo na srce svojim imenačjem čitateljem, da koliko mogu i oni pomognu sirotinji.

Mjestne vjesti.

Gdje smo? Prošle nedjelje, prigodom dolaska Nj. Veličanstva, švedske kraljice, bila je Opatija nakidena zastavama. Za tu zgodu napravili su na Slatini nekakovu brajdu, kojoj su dali ime „arco de trionfo“ ili po našu „Slavolok“. Podigli su u tu svrhu i nekoliko st andara, i mi smo na njih vidjeli svakakovih zastava čak i magjarskih ali hrvatske ni jedne. Gdje smo?

Do mala dolazi u Opatiju Njeg. Velič. švedski kralj. Mi zahtjevamo, da se tom prigodom našoj zastavi dađe ono mjesto, koje ju ide. U protivnom slučaju, ovo postavljamo do znanja svim nadležnim oblastim, hrvatsko će obćinstvo Opatije znati povući od toga nužne posljedice. Mudrome i jedno oko dosta.

Švedski i norveški kralj Oskar II. Kralj Oskar II. ki će domaša k nam v Opatiju, rođen je 21. januara 1859. tako, da je za jedno leto i pol stariji od kralja Franje Josipa I. Još mu ni bilo dvanaest let i već je stupil va marinu kao kadet. On se je velikim marom posvetil nanke od vojske i brodarstva. O tom je on držal va grade Stokolme više javnih predavanja. Napisal je o tom i više knjiga i rasprava, koje se i danas čitaju i uše va njegovoj domovine.

Nego kralj Oskar II. poznat je i kao bogoduhli pjesnik. Napisal je on puno lepeh pjesam i drama, Tu se vidi njegov liepi talent. Nego to reć bi, da je njegovoj familije kako prirodjeno. I njegov otac Oskar II. bil je poznat kako pisar i skladatelj.

Oskar II. nije odmah nasledil svoga oca na prestolju. Posle smrti Oskara I. stupil je najme na švedsko prietolje njegov stariji sin Karlo XV. Kad je pak ovaj (leta 1879) umrl a da ni ostavil nijednoga sina, zapalo je prietolje Oskara II. Švedski parlament ni otel glasovlje potrebit trošak za krunjenje novoga kralja, na to se je 11. maja 1873. Oskar II. krunil va Stokolme na svoje troške.

Oženio se je 6. junija 1857. s princezom Sofijom Nassauskom, koja je rođena 1836 leta, tako da joj je sada okole 68 let. Kralj Oskar II. ima 4 sina od kojih najstariji Gustav Adolf ima već 46 let.

Universa u Lundu imenovala je kralja Oskara II. leta 1868. doktorom filosofije.

Toliko ovo za danas o tom velvrednom stercu vladaru, umnom čovjeku i pjesniku, koji s dalekih sjevernih stran prihaja domjala k nam na jug a našu lepu hrvatsku Opatiju. — Dobro nam došo!

Domaća zabava u „Narodnom domu“ u Voloskom. U sredu dne 10. o. mj. priredila društva „Bratinstvo“ i „Glazbeno-dramatičko društvo“ va Voloskom, za svoje članove domaću plesnu zabavu, koja je vrlo liepo ispla. Plesalo se je od 9 ure va večer pa pa sve do 5 ure jutro. Za odmora odpejvalo je naše glazbeno-dramatičko društvo pod ravnanjem svoga zborovodje g. Matka Brajše: „Vjenac hrvatskih narodnih pjesama“ od Tropšca i „Pri zibelu“. Nijedan, koji je bio na toj zabavi nije se mogao potužiti, da se nije zabavljao. Nadamo se, da ćemo imati u „Narodnom domu“ još takovih zabava.

Mesopustni ples u „Narodnom domu“ u Voloskom. Na mesopustni utork priredila su društva „Bratinstvo“ i glazbeno-dramatično društvo u Voloskom kostimirani ples, da tako veselo završimo mesopust. I to je spomenuitni društvima uspjelo. Pozivu istih odazvao se veliki broj gostova osobito iz Opatije. Dosti prostrana dvorana „Narodnoga doma“ bila je „dnkom puna. Vidjeli smo na plesu dosti liepih kostima i krabulja, koje su podavale očeli zabavi veselu i šarovitnu sliku. Plesalo se je sve u šestnaest, kako na kuntrat. O pol noći za odmora odpejvalo je naše glazbeno drništvo skladno jednu pjesmu. Iza odmora nastavilo se plesat. te se vrtilo „do bele zore. Tako završimo ove poklade. Sada treba se ozbiljno pripravljati za svačeno otvorenje „Narodnoga doma“. Na posao dakle!

Mjemačka taktičnost. Nema na svetu ljudi, koji bi nas Slavene tako i toliko mrzili kao upravo Niemci. I Hrvate i Slovence i Čehe i Poljake i Ruse — oh! osobito Rusa radi bi oni utopili u žlicu vođa. Na putu smo mi Slaveni njihovim zvjerakim aspiracijama, od tuda njihova mržnja. Sada im je dobro došlo rusko-japonski rat, da mogu nad Rusima izkaliti svu svoju zuč. Toj zuč dali su ovih dana na bedasti način oduška i naši opatijski Niemci od „glasovitog“ „Vergnügungskomitea“.

U ponedjeljak su našime priredili neku vrst beduinske karavani, što oni nazivlju zvučnim imenom „Corso“. Prije toga štampali su nekakve odredbe, među kojima ima i ta, da se „Corso“ ne će pripustiti nikakva šala, koja bi mogla biti demonstrativnog karaktera. To su napisali Niemci, pa eto što su ti isti Niemci napravili, kod istoga toga „Corsa“. Netko so od njih odjenuo kao Japonec, objesio nekakve ribe, i klapao za kočijama s nadpisom: „Uhvaćeni Rusi“.

Ta glupa i bedasta šala, koja se s jedne strane temelji na dječinskoj igri rieči a s druge strane na njemačkoj zlodosti i protislavenskoj zuč, bila je još i nagradjena od „jury-a“. Ah ti Jurati! ti Jurati!!

Mi pitamo: Je li Opatija svjetsko lječilište ili nije? Jesu li dobri oni mnogobrojni rublji, što ih Rusi ostavljaju svake godine u Opatiji ili nisu? Je li onda liepo i plemenito i častno, da se takovi gosti izvirgavaju ruglu osobito u časovima, gdje se predpostavja, da su oni u svojim domovinskim i narodnim osjećajima osjetljiviji više no igda drugoga?

Neka na ovo odgovore Tripold i kumpanja!

Svega po malo.

Oganj u Baltimoru. Na prostoru od 140 jutara toga velikoga grada pretvoreno su sve kuće u pepeo. Ulice su na muogim mjestima pokrivene razvalinama na deset stopa visoko. Iz Washingtona krenuli su u Baltimoro pioniri, da lokaliziraju vatru. Gradjani svih razreda ostavljaju grad. Na stotine lađa, koje su bile usidrene a luci, odplivle su, da uzakamo ognju. Do sada prouzročena šteta se cieni na 200 do 300 milijuna dolara.

Kako se naknadno javlja, nalaze se, među izgorjelim sgradama visočica, više

sudbenih zgrada, po-tarski i brzojavni uređ, mnogo kazališta i dućana. Došlo je izgorjelo svega 700 sgrada. Arhivi većine konzulata su uništeni. Gradska bolnica morala je svoje bolesnike drugamo smjestiti. Da se spriječi daljnje razmirivanje ognja, dignuto je više kuća dinamitom u zrak. O usroku požara se rasilaze mnenja. Drži se, da su ekplozije, koje su u isto vrijeme nastale u raznim plinarama, prouzročile oganj. Sa svih strana dolaze pomoćni vlakovi. Predsjednik Roosevelt stigao je osobno u Baltimore.

Lučki je grad Baltimore u sjev. Americi po broju stanovnika šesti najveći grad Sjedinjenih Država. Po popisu od god. 1900. imao je on 509.000 stanovnika, ali je već god. 1902. poskočio taj broj na 550.000. Broj industrijalnih poduzeća raste sveudilj u Baltimoreu. Već god. 1890. bilo je ondje 5000 tvornica, a za novčani promet bilo je ondje tada 37 banka. Baltimore ima nadalje monumentalne građevine i crkve, među ovima veliku katoličku katedralu. U luci vlada neobično velik izvozni i uvozni promet.

Iz zlatne zemlje Alaske. Ova zlatom bogata ali pusta i neprijazna zemlja u sjevernoj Americi, je polovicu godine posve bez ikakove sveze s ostalim svetom. Prve dane novembra dodje u Cap Nome zadnji parobrod, a onda već po godine nema nikakovog prometa. Početkom janara ide iz Seattle jedan historiča obučen sav u krzno i oboružen revolverom. On mora prevaliti put od 2000 kilometara, da dodje do prve pošte. Listove pisane na svilnom papiru zašije u podstavu (tudu) kaputa, a za svaki list, kojega nosi dobije 60 kruna. U zimi leta 1903. učinio je dvakrat put iz Seattle do pošte, te je pritom zaslužio 14 tisuća kruna.

Lepa starost. U ruskom selu živi starac, kome je sada 127 godina. Starac se zove Sinip. Rodio se godine 1775 od oca vlastelina. Marijivo će odieta, plete čarape, da pače vrši i manje gospodarske poslove. Osim toga starac imađe izvrstno pamćenje. Sjeca

se živo krimskog i napoleonskog rata, te vlade carice Katarine. Njegov otac umro je sa 80 godina, a mati sa 130 godina. Ova je do smrti obavljala poljske poslove.

Gospodarske viesti.

Hrana rastilna i kamijska ili umjetna gnojiva.
Rekli smo, da rastline trebaju više vrsti hrana i da jih najđu u zemlji i u zraku dosta ovih osim: dušika, fosforne kiseline i pepelike, a negdje i vapna. Ovih hraniva ima u zemlji malo, te bi ona ostala brzo bez njih i postala sasvim neplodna, jalova, ako joj poljodjelac ne bi nastojao povratiti barem onoliko tih hraniva, koliko su njih joj rastline izsisale.

Poljodjelac njoj to povraća sa gnojenjem.

Do nedavna nije se u obće poznavalo drugoga gnoja nego stajaskoga ili živinskoga. I doista to je i danas najbolji gnoj, kada je onakav, kakav treba da bude. Dobrim, zrelim gnojem se zemlji daje ne samo dušika, fosforove kiseline i pepelike nego se s njim pomaže tvorenje prsti ili t crnice (humus) te tako postaje zemlja laganija, rahlija, pa zrak u nju laglje prodire, laglje prima vlagu i laglje se ugrije. To je sve veoma važno, jer znamo, da su vlaga i toplina najglavniji uvjeti, najglavniji pogoji, da rastline uzmognu i niknuti i uspijevati.

Nego, žalibože, malo tko od naših seljaka tvori i drži gnoj ovako, kako treba. Kad ga sabere iz svoga kotca ili iz štale, snese ga u kakov kut ili gđjegod blizu puta na jedan kup i tu ostane do potrebe. Medjutim izteče sva osaka po dvorištu i po putu, na škodu zdravlja, kokoši i svinje ga razgrebu, kiša ga opere, a sunce ga osuši, pa ostane sama slama. Taj, tobože gnoj, se u jeseni ili prema proljeću iznese na polje i misli se, da se je Bog zna kako nahranilo zemlju. Niti najmanje! Zemlja je tim postala možda rahlija, ali hrane nije dobila nikakove.

Ali niti s najboljim stajaskim ili živinskim gnojem neće se zemlji podati sve one hrane, koje treba i sve što njoj se sa nbranim plodom uzelo. Što urodi na seljakovom zemljištu ne biva sve u njegovoj kući potrošeno. Po tom ono što je iz njegove zemlje izsisala, ona pšenica, onaj kukuruz, ono sieno, koje je on prodao, neće biti nikada više toj zemlji povraćeno. Ali niti ono što je zemlji izsisao plod, koji biva u njegovoj kući potrošen, neće biti opet sve povraćeno zemlji, jer djelomice ostaje u tielu njegovom, njegove družine i njegove živine, da ga pojača i proveda, a djelomice idje kojekuda izgubljeno.

Proračunalo se, da u sto kilograma stajaskoga gnoja ima jedva pol kilograma dušika, pol kilograma pepelike i petinu kilograma fosforovine, dakle svega skupa tek kg. 1 1/2, iliti što i dvadeset dekagrama hraniva. U 100 kg. gnoja tek 120 deka hraniva to je veoma malo! A koliko si mora sirota kmet dati truda, koliko se mora znojiti on i njegovo blago, da ponesu tek 120 deka hrane zemljištu! Nego što je još gore jest, da one hrane, koje rastlina najviše treba, to jest fosforovine, ima najmanje — tek 20 deka na 100 kg. gnoja!

Jasno ima biti po tom svakomu, da sa samim stajaskim gnojem mi nećemo moć nikada dati zemlji toliko i takove hrane, koliko i kakove treba. Mogli bismo to dā, samo onda, kad bismo njoj dali gnoja u velikoj množini. Ali bismo s tim sjedne strane mnogo potrošili i namučili se, a s druge strane dok bismo njoj dali pravu mjeru fosforovine, bismo njoj dali previše dušika i pepelike, što joj opet nebi prijalo.

Da se sve nedostatke stajaskoga gnoja odstrane, današnji se napredni poljodjelci utiču kemijskim gnojivom dočavajuć ovih stajaskom gnoju toliko, koliko jih treba, da ga izprave. Može se i bez stajaskoga gnoja dati zemlji sa kemijskim gnojivi toliko dušika, pepelike i fosforovine, koliko treba. A

može se učiniti i tako, da se dade zemlji pepelike i fosforovine pak da sa posije djelotvorne ili sočivice, koje, kako moć prije rekli udišu dušik iz zraka i onda jih se zakopa ili podore kad stanu cvjetati.

Po tomu se vidi koliko su sa svakoga poljodjelca važna kemijska ili umjetna gnojiva. Zaludu je, danas bez njih nema pravoga poljodjelstva. Stajski gnoj će biti uvijek potrebit, ali sam neće biti nikada dostatan, pače kadkada moć će se proć i bez njega.

Prema hrani, koju umjetna gnojiva zemlji nose, dijele se ona u fosforna, pepelčna i dušična gnojiva.

Kotarska gospodarska zadruga na Voloskom pozivlje svoje članove, da se prijave odmah koliko žele rozga ili šilavica američanskih loza Riparia Portalis ili Ruperrtris Monticola. Ima jih u zalih i zadržanom vrtu. Ove će dati sve besplatno.

Ako tko želi, nabaviti će mu se i cjepanih američanskih loza. Preporučamo za bijelo vino: bieli burgundac, mnaikat, moslavina, njemački i talijanski riazling, rulandoc, zeleni silvanac i traminac; a za crna: crni burgundac, cabernet francezi, mlinačka, crni portugizac i St. Laurent.

Burgundac, mladoc, silvanoc, traminac, od bielih, te burgundac, portugirac i St. Laurent od crnih spadaju u vrst grožđja, koje ranije vrije.

Ima ih bolje i slabije kakvoće, ali sve dobre za naše krajeve. One bolje se dobije za 24 K svakih 100 komada, ako su ciepljene na Ruperrtris, a po K 35 svaka stotina, ako su ciepljene na Riparia. Ove malo slabije za 25. % jeftinije.

Sjećajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

„Narodni list“ prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Mürzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkola u Rukavcu; Dinka Spincić u Mihalčićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Sarčoun-Ivančić Sv. Matej.

Pojedini broj stoji 6 šilira.

Svoj k svomu!

Žigice i Cigaret-papir družbe „Cirila i Metoda“ kao i hrvatske narodne nošnje razglednice troboje, dobije se kod

V. Lenca, Rieka

Na veliko uz vrlo umjerene cene. Razšiljanje samo pouzedeć: Via Fosso, i Via St. Bernardino, Rieka.

U životu nikad više ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1.95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, i moderna svilenka kravatna za gospodu, 2 kom. najfinijih šepnih rubaca, i drucestan praton sa gospodu sa imit. dragim kamenom, i boćna novčarka, i krasno šepno ogledalo, i par dugmadi za manjeta, 3 dugmeta za prsa, sv. 8%, doblje slato, sa potuznatim satvranjem, i prima pisaca sprava od nikla, i album sa najljepšim slikama na svietu, i elegantna pariska pribadaća za gospode (Novost), i par bouton od smilibrilijanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove nove vriedi, stoji samo for. 1.95. Šalje se pouzedeć ili da se novac unaprijed pošalje.

Boćko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za needgovarajuće šalje se novac natrag.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu zbog svoje djelatnosti nazvati čudotvornima, kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, mstrnu, zgaravici, oteku alezone i jetara itd. itd. — a djeluju upravo čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Nebi smjelo manjkati u slijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapijice.

i boćica samo 60 šil. (30 novč.) a na svakih šest boćica dobije se jedna badava.

Naputak na uporabu ovih kapijica prileži svakoj boćici — a naputke i ošjenak za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, košje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franco i badava.

Naručbe odpremajte se i sa poštom (i to najmanje 6 boćica Kapi Spasitelja) a ostalo prema želji, te treba jedino saručiti kod vialnika najbolje i najveće ljekarne, a to je Ljekarna „al Redentore“ (K Spasitelju) na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,

ljekarna k Spasitelju (al Redentore).

Rijeka, blizu velike crkve.

Trgovina vinom

Antona Puharić

u Voloskom broj 116 (blizu ribarnice.)

Prodaje izvrsna, čisto naravska vina i to:

Istarska vina

na malo:

Teran po 24, 28, 36 novč.
Bjelo po 28 "
Muškotel " 36 "

Na veliko:

Teran po 15, 17, 22 novč.
Bjelo po 18 "
Muškotel " 24 "

Dalmatinska vina

na malo:

Opol po 24 novč.
Bjelo po 28 "

Na veliko:

Opol po 15 novč.
Bjelo po 18 "

Uzorci šilju se na zahtjev badava.

Odgovorni srednik: Petar Rubinić.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 1/2 % kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene imose bez odgođdeli, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo otkaza u smislu § 8 društvenoga statuta.

Zajmovo (posuđe) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjernice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedjelje i blagdana od 9—12 sati pp. od 3—6 sati poslie podne; u nedjelju i blagdane od 9—12 pp.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Jančića u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Jančića, Dr. I. Počića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 imao je K 2777.869.20 — Uloženo je bilo u posujilnici god. 1903 K 862.576.14

Ravnateljstvo.

Tiskara V. Tomićić i dr. — Opatija.